

Vážení čtenáři,

jaro zůstalo stát, nebo jinými slovy, dalo si na čas. Děje se, co mělo se stát, zauvažoval rybář u vzduté Svitavy, když jsme před pár dny v Maloměřicích pozorovali zkalený proud. Nejen Moravou proplula povodňová vlna a omyla holý fakt, že větru ani dešti stále neporoučíme. A navíc drhne i budování hrází, které už měly stát. Kdo za to může? No přeci stát! Řidiči mají opět zábavu. Vzpomínají, kdy naposledy projeli po D1 z P do B či zpět, aniž by stát museli. A může za to? Snad prý Ťok. Tak stát, nebo tok a Ťok? Na ČT 2 se mezitím vrátil americký seriál Dům z karet. Třetí řadu fiktivní prezidentské manipulace vážně ohrožují televizní zprávy. Zámořským scénáristům bere vítr z plachet jejich skutečný prezident. Napilno, zdá se, bude mít v příštích dnech i ten náš. Chystal se do Bílého domu a zatím musí hledat náhradu za premiéra. Seriály stále dominují. Tuzemští dramaturgové sázejí na nemocniční a zdravotnické prostředí. Hlavně zdraví, říkají si spolu s námi a politiku míjejí. Asi s vědomím, že psát o věcech každodenních jim sledovanost nezdvihne. Zastavit stát! – Navrhují a nabízím – otevřete si raději kdekoli, kdykoli jakoukoliv knihu. Nejlépe beletrii, může to být i detektivka. Kdo totiž chvíli stál, ten si to, pevně věřím, také užíval, pokud opravdu chtěl. Příjemné čekání na horké léto (nad stránkami, jak jinak a nikoli ve stoje) přeje všem čtenářům Libor Kalina.

Oldřich Mikulášek

Mám tě rád
jako pampelišku
zlatou.
A potom, když chmýřím
nabíráš výšku
– nanebevzatou –
a odlétáš...

3 otázky pro Josefa Kainara

Jaké téma převládne 17. května v Památníku ve Vaší přednášce o benediktinském klášteře Na Slovanech a jeho literárních památkách?

Přestože středověk budí u české odborné i laické veřejnosti zájem po všech stránkách, literární činnost Slovanského (Emauzského) klášteře v Praze v období 14. a 15. století byla dlouho opomíjena. Je to způsobeno jak specifickým jazykem, církevní slovanštinou, v níž byla v tomto klášteře sloužena liturgie, tak i specifické písmo, hranatá hlaholice, ve kterém byly psány zdejší rukopisné památky. Rád bych připomněl, že hlaholské písemnictví Emauzského klášteře je dokladem česko-chorvatských kulturních vazeb ve středověku, kterým dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Přednáška si klade za cíl podat přehled hlaholského písemnictví v daném období a doplnit jej o nejnovější poznatky.

Čím se v současné době zabýváte v rámci své odborné činnosti?

Vedle přípravy rozsáhlé edice všech církevněslovanských hlaholských fragmentů 14. a 15. století, které jsou uloženy v muzeích a archivech v Čechách a na Moravě, pracuji také jako člen autorského kolektivu na zpracování Řecko-staroslověnského indexu. Cílem tohoto vědeckého slovníku je ukázat, jak postupovali Cyril a Metoděj při překládání biblických, liturgických, homiletických a právních textů z řečtiny do staroslověnštiny. Jedná se o první slovník tohoto druhu ve světovém kontextu, neboť zachycuje všechny texty, jejichž vznik se klade na Velkou Moravu. Tento projekt přímo navazuje na již dokončený Slovník jazyka staroslověnského.

Jakou literaturu čtete ve volném čase?

Přestože mi příliš času nezbyvá, snažím se najít chvíli na krásnou literaturu. V poslední době je to zejména historická próza, především detektivky či různé rytířské romány, kterých je poslední dobou na trhu velké množství. Zajímavý zážitek jsem nedávno měl při četbě knihy Ebenová loutna od řeckého autora Panagiotise Agapitose, jde o detektivní příběh z Byzance 1. poloviny 9. století. S potěšením jsem ale četl i prozaické texty Michala Ajvaze, Umberta Eca, nebo Hermanna Hesse. Vracím se také k některým textům české beletrie 20. století.

Mgr. Václav Čermák, Ph.D. - ředitel Slovanského ústavu Akademie věd ČR

Brněnská muzejní noc

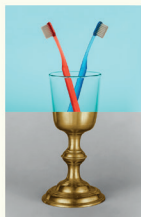
Brněnská muzejní noc přivede 20. května mezi podvečerní šestou až půlnocí návštěvníky také do poboček Muzea Brněnska. Svá výstavní tajemství poodhalí za symbolické vstupné 20 Kč Památník Mohyla Míru, konkrétně půjde o vojenské ležení s polním lazaretem a kozáckou jízdou. Nebude chybět ani ukázka výcviku pěchoty, dělostřelectva či jezdeckta nebo práce vojenského lékaře. Zpestřením bude ochutnávka typicky ruských pochutin nebo módní přehlídka oděvů z let 1805-1923. Slavnostní osvětlení památníku ozvláštní prohlídku stálých expozic. Hlavním lákadlem v Podhorráckém muzeu v Předklášteří bude výstava Cestovatelé do světa a svět k nám, propojená s doprovodným programem – zpěvem, tancem a hudbou ze vzdálených zemí či komentovanými prohlídkami. Návštěvníci si vychutnají atmosféru slavnostního nasvícení kostelního portálu při prohlídce baziliky Nanebevzetí Panny Marie. Stálé expozice rozšíří výstava Od kresby k malbě. Sobotní noc v Muzeu ve Šlapanicích, doprovodí programy k výstavě Maska, tvořivé dílny pro děti a komentované prohlídky. Ozvláštnění přinesou vystoupení šermířské a divadelní společnosti Promachos s představením O dvou astronomech. Noční zážitky nabídne také Památník písemnictví na Moravě v rajhradském benediktinském opatství. Vstup do chodeb a sálů klášterního areálu rozsvítí barokní světelné obrazce, benediktinskou knihovnu představí komentované prohlídky, náladu hostů vylepší klášterní vinařství. Malé i velké jistě zaujmou obě výstavy k výročí básníka, textaře a hudebníka Josefa Kainara, ta hravější má název Říkadla a Zlatovláska. Zahálet jistě nebude ani interaktivní herna Dobrodružství abecedy II., samozřejmostí je možnost začíst se do literární historie ve stálých expozicích.

Zájemce dopraví do vzdálenějších poboček muzejněnoční autobusy, doklad o uhrazené dvacetikoruně v první z poboček Muzea Brněnska je v průběhu Brněnské muzejní noci volnou vstupenkou do ostatních objektů. (mš)

Brněnská muzejní noc

20/5/2017

Brno
Museum Night

Kainarova Zlatovláska a Divadlo Radost

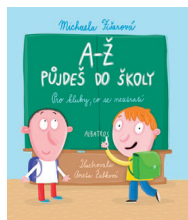
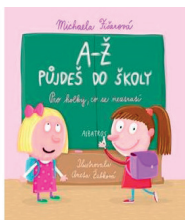
V refektáři benediktinského kláštera v Rajhradě otevřel Památník písemnictví na Moravě již druhou výstavu k letošnímu stoletému jubileu Josefa Kainara (1917 – 1971). Výstava Říkadla a Zlatovláska reflektuje jeho tvorbu určenou dětem. Prostory výstavy jsou nejen místem, kde se především děti seznámí s říkadly a úryvky z veršované pohádky o Zlatovlásce, ale kde si současně tvořivě pohrají, poučí a zabaví se. Josef Kainar napsal nejdříve Zlatovlásku jako loutkovou hru o čtyřech dějstvích. Poprvé byla uvedena v roce 1952 na scéně pražského Ústředního loutkového divadla v inscenaci a režii Jana Malíka s výpravou Vojtěcha Cinybulka a scénickou hudbou Jana Kalába. V následujícím roce ji nastudovalo také brněnské Divadlo Radost v režii Josefa Kalába. Připomeňme, že v letech 1954 – 1964 byla jeho ředitelkou Kainarova první žena Františka Pavla. Představení bylo velmi úspěšné nejen na domácí scéně, ale i v zahraničí (v roce 1956 procestovalo Divadlo Radost se Zlatovláskou Vietnam a Mongolsko).

Podruhé se v Brně Zlatovláska hrála roku 1964 pod režijním vedením Jiřího Jaroše, následně v roce 1979 v režii Pavla Vašíčka. Ukázky loutek, dobových plakátů a fotografií jsou součástí výstavy, na které se Divadlo Radost, dlouhodobý partner Památníku, pochopitelně spolupodílelo. (lvk)

A-Ž Půjdeš do školy

V roce 2016 vydalo nakladatelství Albatros dvě menší knihy z pera spisovatelky Michaely Fišarové nazvané A-Ž Půjdeš do školy. Titul má dvě barevné varianty – růžová s podtitulem Pro holky, co se neztratí a světle modrá Pro kluky, co se neztratí.

Sama autorka je zkušenou pedagožkou, herečkou, a své poznatky využila i při psaní. Knížečky jsou určené dětem od čtyř let, ale svým obsahem se přibližují nástupu dětí do první třídy základní školy. Jak je uvedeno na obálce: „Představ si, že na každé písmenko se najde něco, s čím se ve škole setkáš poprvé. Ale neboj, s touhle knížkou plnou obrázků tě nic nezaskočí! Ať už jsi prvňák (prvňačka), nebo se do školy teprve chystáš, provedu tě abecedou a ukážu všechno, co tě čeká.“ Malý čtenář se seznámí se třicetičtyřmi písmeny, v tištěné i ručně psané podobě. Objevují se tu zcela moderní slova jako čip, encyklopedie, interaktivní tabule nebo klasicky dětská - ňouma a řun-ťau.

Nejen malí návštěvníci Památníku mohou těmito „abecedami“ zalistovat a prohlédnout si milé a příjemné ilustrace Anety Žabkové přímo na výstavě Dobrodružství abecedy II. (mš)

Poděkování Heleně Macurové

V minulých číslech Literky a také v Rajhradském zpravodaji se již objevilo oznámení o tom, že Památník pátrá a hledá určité ročníky nebo čísla časopisů či měsíčníků, jež by rád ve svých fondech postupně zkompletoval. Mezi postrádanými výtisky figurují zejména některá čísla časopisů Index, Červený květ, Salon a Měsíc. Touto cestou literární historici Památníku velmi rádi vyslovují poděkování paní Mgr. Heleně Macurové z Českého Těšína. Její zásluhou jsme mohli doplnit knihovni sbírku o téměř kompletní řadu Červeného

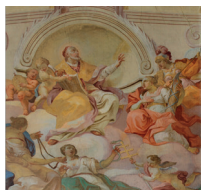
květu z roku 1965 a také o některá další čísla tohoto měsíčníku vycházejícího v Ostravě z ročníků 1966 a 1968.

Nadále bychom pochopitelně v Památníku uvítali a jeho sbírky doplnili o zajímavé literární dokumenty, zejména o korespondenci spjatou s moravskými literárními autory, hledáme však také vzpomínky, fotografie, osobní předměty spisovatelů a autorů, pátráme také po raritních a signovaných literárních tiscích nebo knihách, ex libris a rukopisech. (mš)

Barokní nástěnné malby v prostředí benediktinských klášterů

V loňském roce vyšla obsáhlá a detailně vypracovaná dvoudílná publikace Barokní nástěnná malba v českých zemích Benediktini I. a Benediktini II. z pera Martina Mádl, Radky Heisslerové, Michaely Šeferisové Loudové, Štěpána Váchy a kol., jež představuje širokou paletu barokních fresek v benediktinských klášterech na Moravě i v Čechách, včetně farních kostelů a kaplí nacházejících se na klášterních panstvích. Přínosem je nejen samotný ikonografický výklad k jednotlivým malbám, ale také zasazení jejich významu do kontextu doby. V úvodních textech jsou vytknuta specifika monastické výzdoby. Titul nás seznamuje s konkrétními náměty, jež byly nejčastěji využívány k výzdobě, a také s jednotlivými umělci. Každý vybraný objekt je z hlediska freskové, štukové, sochařské, stejně jako architektonické výzdoby podrobně okomentován. Detailnímu popisu jsou podrobeny nejen interiéry chrámů, ale i prelatur, chodeb, pokojů, refektářů či kaplí. Nechybí půdorysy přízemí i pater se schémata všech nástěnných maleb. V prvním díle je největší prostor věnován břevnovskému a broumovskému klášteru, druhému dílu dominují kláštery v Rajhradě, Kladrubech a Svatý Jan pod Skalou.

Obě knihy obsahují též fotografie jednotlivých detailů i celkových pohledů na nástěnné malby a interiéry. Samozřejmostí je obsáhlý seznam použité literatury a pramenů. (lvk)

Z dopisů k literárním nadějím

Do Památníku písemnictví na Moravě doputoval uprostřed záplavy příspěvků do soutěže Skrytá paměť Moravy krásný dopis od paní učitelky Mgr. Renaty Fialové ze Základní a mateřské školy TGM v Brodku u Konice. Začíná takto: „Jsme malá vesnická škola v okrese Prostějov. Chodí do ní 143 žáků z okolních osmi vesnic. Protože naši žáci rádi soutěží, sami se rozhodli, že se do soutěže zapojí. Ústřední téma „KOŘENY“ je zaujalo. V hodinách českého jazyka jsme si povídali o tom, jaké významy nese. Žáci se nakonec shodli, že je to slovo mnohoznačné, protože si je každý vysvětloval po svém...“ (Pošta nakonec z Brodku u Konice doručila dvě soutěžní práce, svědčící o skutečném zápalu jejich autorů. Zda některá z nich uspěje v porovnání s ostatními, je nyní již věcí odborné poroty.)„Před dvěma lety se naše základní škola soutěže také zúčastnila. Tehdy žáci psali na téma: „Všude dobře...“. Velmi ráda vzpomínám na den, kdy v prostorách památníku v Mikulčicích probíhalo slavnostní vyhlášení a předání ocenění nejlepším autorům. Osobně jsem se ho zúčastnila a převzala jsem pro naše žáky propagační materiály. Celá akce i s kulturním programem se mi velice líbila. Snad se mi i letos se soutěžícími podaří se do krásných míst Slovanského hradiště, Národní kulturní památky, také podívat.“ (mš)

Semináře tvůrčího psaní v Bystřici nad Pernštejnem

V březnu vyvrcholilo letošní Krocení literární múzy v Bystřici nad Pernštejnem v Základní škole T. G. Masaryka. Paní učitelku Jitku Jeřábkovou, stejně jako řadu dalších pedagogů ze základních a středních škol, zaujala nabídka kurzů tvůrčího psaní, které Památník písemnictví na Moravě v rámci literární soutěže Skrytá paměť Moravy tradičně pořádá.

Žáci ze 7. – 9. ročníku byli velmi pozorní, kreativní a zapálení pro věc. Na základě jednotlivých zadání vytvářeli zajímavé texty. Je zřejmé, že učitelé češtiny s nimi v rámci slohu hodně pracují, učí je také své texty prezentovat před ostatními spolužáky a nebát se obhajovat vlastní postřehy a nápady.

Semináře se konaly v moderně zařízené školní knihovně, jež je mj. vybavená novou interaktivní tabulí, a představuje zajímavý společenský prostor, v němž se podařilo navodit skvělou tvůrčí atmosféru.

Kurzů se zúčastnilo v letošním roce bezmála tisíc žáků a studentů, do samotné literární soutěže se zapojilo více než 180 mladých adeptů spisovatelského řemesla. Vyhlášení výsledků soutěže proběhne již tradičně v Mikulčicích 16. června. (lvk)

Literka,

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136

Odpovědný redaktor: Libor Kalina

Vychází jedenáctkrát ročně, č. 5, ročník 11, 10. 5. 2017

MK ČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257